

(N^r 6.)

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1933-1934.

Verslag van de Commissie van Landbouw, belast met het onderzoek van de Begrooting van Landbouw en Middenstand voor het dienstjaar 1934.

(Zie n^r 5-VIII van den Senaat.)

Aanwezig : MM. MULLIE, voorzitter; CRIQUELION, baron DE MOFFARTS, DE SELYS-LONGCHAMPS, DIRIKEN, DISIÈRE, baron DU FOUR, MOUSTY, PHILIPS, baron VAN ZUYLEN, VERHEYDEN, WAUTERS en LIMAGE, verslaggever.

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Zooals de verantwoording bij deze begrooting oordeelkundig laat opmerken, wijzigt het Koninklijk besluit van 14 April 1933 grondig de Begrooting van Landbouw en Middenstand.

De vergelijking tusschen de kredieten voorgesteld voor 1934 en deze voor dezelfde artikelen op de vorige begrootingen, is dit jaar zeer moeilijk en ingewikkeld gemaakt. Zonder de redenen na te gaan die deze wijziging hebben gewettigd, acht de Commissie nochtans deze elementen van vergelijking onmisbaar voor de beoordeeling van de bij deze begrooting voorgestelde verlagingen. Om deze reden heeft zij het bevoegde Departement verzocht de tabel voorkomende op bladzijde 91 van het ontwerp van begrooting aan te vullen met in bijkomende kolommen de uitgaven voor verschillende diensten aan te duiden :

1° Bij de hoofdstukken III, IV, V en VI;

2° De sommen voorzien voor dezelfde diensten op de Begrooting voor het dienstjaar 1933;

3° De sommen voorzien op de Begrooting voor 1932;

4° De sommen in 1932 uitgegeven.

Deze tabel komt als bijlage voor bij dit verslag.

Aan de hand van deze gegevens is het mogelijk gemakkelijker en nauwkeuriger de bij de verschillende posten voorgestelde verlagingen te beoordeelen.

* * *

Over het geheel genomen wijst de begrooting van Landbouw en Middenstand voor 1934, in vergelijking met deze van 1933, een totale vermindering aan van 5,217,114 frank.

Wij begrijpen dat wegens den ernst van het financieele vraagstuk dat voor het land is gesteld, het evenwicht van de nationale begrooting als grondslag

wordt genomen van de financieele politiek die de Regeering zich heeft opgelegd en wij nemen aan dat de zuinigheid, onmisbaar voor dit evenwicht, van alle Departementen een ernstige krachtinspanning tot het beperken der kredieten vergt.

Ook zouden wij de protesten die alle kredietverminderingen bekniibbelen ongepast en de eischen misplaatst achten die zoover zouden gaan de begrooting van Landbouw te willen onttrekken aan de gevolgen van een algemeenen maatregel waarvan de noodzakelijkheid erkend is. Wil dit zeggen dat het niet voorzichtig is er aan te herinneren, dat, in de veronderstelling van noodzakelijke beperking van uitgaven, het goed begrepen belang van de Schatkist eerder de beperking van de bestuursuitgaven dan van de productieve uitgaven vergt?

Deze overweging wettigde reeds vroeger een optreden van de Commissie bij de Regeering, om haar te wijzen op de ernstige gevolgen die een al te groote beperking van de kredieten bij de begrooting van Landbouw kan medebrengen, vooral waar het de als specifiek erkende landbouwkredieten geldt, en die overeenstemmen met hoogst productieve uitgaven. Wegens de belangrijke rol die hun is toegewezen in de toename van de productie van den grond, moeten deze kredieten worden beschouwd als actieve factoren in de uitbreiding van den nationalen rijkdom en als gevolg daarvan als zijnde van algemeen belang.

Deze productieve uitgaven worden voor het grootste deel gedekt door de kredieten, toelagen en tegemoetkomingen voorzien bij hoofdstuk III van deze begrooting.

Er dient weer eens op gewezen dat deze kredieten, bij de waardevermindering van den frank, in tegenstelling met vele andere, slechts laattijdig tot het derde van hun goudwaarde zijn teruggebracht; dit jaar zijn zij in verhouding het zwaarst getroffen door een vermindering van 2,211,840 frank.

Wegens hun bijzondere bestemming, namelijk de aanmoediging en de uitbreiding van het persoonlijk initiatief, vertegenwoordigen zij het element dat onmisbaar is voor de geleidelijke evolutie op alle gebieden van den landbouw, en kunnen en moeten zij terecht worden beschouwd als de sluitsteen van de geheele economie van de begrooting van Landbouw. De meeste bestuursuitgaven vinden inderdaad alleen hun wettiging en hun bestaansrecht in de noodzakelijkheid het persoonlijk initiatief te groepeeren, te richten en te leiden. Uit deze vaststelling kan men een besluit trekken: de vermindering van de kredieten voorzien bij hoofdstuk III, toelagen en tegemoetkomingen, kan een merkbare vertraging medebrengen in de landbouwvoortbrengst, en de vraag zou zich kunnen stellen of, wegens deze kredietverminderingen, zekere ambtenaren van het Departement van Landbouw, die hun actiemiddelen gedeeltelijk ontnomen worden, zich nog, niettegenstaande hun goeden wil, ten volle zullen kunnen kwijten van de zending die hun is toevertrouwd en aan den landbouw de diensten zullen kunnen bewijzen die hij het recht heeft van hen te verwachten.

Stelt men zich de gevolgen voor die voor het land zouden voortspruiten uit een zelfs tijdelijken stilstand op het gebied van de veeteelt, van de melkcontrole, van de water-, boschwerken, enz.? Is het oogenblik wel geschikt om maatregelen te nemen die den technischen vooruitgang van onzen landbouw moeten vertragen, juist wanneer hij een nieuwe krachtinspanning moet doen om de kostprijzen te verlagen en om zich aldus te kunnen verdedigen op de buitenslandsche markten?

Om deze redenen heeft uw Commissie in dit korte betoog nogmaals aan onze

leiders willen aantoonen, en dit in het belang van het land, dat, wanneer beperkingen geboden zijn, een verlaging van de kredieten voor productieve uitgaven, verre van een ware besparing uit te maken, eerder een inzinking van den nationalen rijkdom teweeg brengt.

* * *

De aandacht van uw Commissie ging vooral naar de verdeling der kredieten voor de groote werken. Ofschoon deze kredieten buiten het kader vallen van de begroting van Landbouw, had de Commissie reeds vorig jaar, bij het onderzoek van de begroting voor 1933, den wensch uitgedrukt dat de Regeering bij de verdeling der kredieten voor de groote werken de buitengemeenten zou laten genieten van een aandeel dat toereikend is om hun toe te laten zekere werken die den landbouw aanbelangen uit te voeren, zooals de verbetering van de buurtwegen, het aanleggen van nieuwe wegen, de watervoorziening, de herbebossing en het onderhoud van onze wouden, het reinigen der niet bevaarbare waterlopen, een zeer belangrijke kwestie die nog steeds hangende blijft, het aanleggen van wateringen, afvloeiingswerken, enz.

Het valt te betreuren dat van hoogerhand de Regeering tot nog toe onverschillig is gebleven voor dit verzoek en dat de tot nu toe goedgekeurde kredieten uitsluitend werden besteed aan de uitvoering van de eigenlijke groote werken. Het geldt hier geenszins eenige kritiek uit te brengen noch den minsten twijfel te opperen over de noodzakelijkheid, de waarde of het nut van deze groote werken. Op nijverheids-, handels- en zelfs op strategisch gebied is hun belang onberekenbaar en naar alle waarschijnlijkheid zal het graven van het Albertkanaal een geniaal werk zijn dat België tot eere strekt.

Nochtans, indien de uitvoering van deze werken tezelfdertijd bestemd is om de rampspoedige gevolgen van de werkloosheid te verzachten, aanzien wij het niet als onmogelijk een deel van de kredieten in het bijzonder aan te wenden voor de uitvoering van de hooger opgesomde werken, waardoor arbeid zou worden verschaft aan de werklozen van ons platteland. Afgezien van hun sociale beteekenis zouden deze gemeentewerken van belang zijn voor onze buitenbevolking. Ten zelfden titel als de groote werken, kunnen zij worden gerangschikt onder de bij uitstek productieve uitgaven; zij zijn van zeer groote beteekenis voor de algemeene economie van het land en zij verhoogen de waarde van het nationaal bezit. Die overwegingen hebben de Commissie er toe doen besluiten levendig aan te dringen bij de Regeering, opdat zij dezen gewettigden wensch, die de Commissie voor de tweede maal hernieuwt, in overweging zou nemen.

* * *

Bij het onderzoek van de begroting van Landbouw hielden de verschillende suggesties en opmerkingen door verscheidene leden van de Commissie naar voren gebracht, over het algemeen verband met wenschen vroeger door de Commissie reeds uitgebracht.

Herhaaldelijk heeft de Commissie de oprichting gevraagd van een handelsdienst in den vreemde.

Niettegenstaande de formeele beloften die ons werden gedaan, wordt deze dienst tot nog toe door een enkelen agent verzekerd. Of deze dienst aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken of aan dit van Landbouw wordt toegevoegd,

in elk geval vraagt de Commissie met nadruk dat hij bedrijviger zou worden en zich laten leiden door de economische en commercieele wereldtoestanden om ons in te lichten over de vereischten en de mogelijkheden van onzen productenuitvoer. De bedrijvigheid van de agenten moet, volgens de omstandigheden van het oogenblik, zich richten naar de markten die nog voor ons openstaan. Onze eenige agent, bij voorbeeld, verblijft thans in Engeland. De Engelsche markt evenwel is voor het oogenblik zoo goed als voor ons gesloten. Frankrijk is thans van grooter belang voor ons met het oog op de afzetgebieden en de Belgische belangen zouden er bij winnen, zoo wij aldaar vertegenwoordigd waren.

* * *

In een andere orde van gedachten, in verband met het economisch uitzicht, past het een oogenblik stil te blijven bij het voorstel van verschillende zijden gedaan, om in België een departement van nationale economie op te richten.

Het is licht te begrijpen dat economen achten dat de pogingen van de verschillende takken der economische bedrijvigheid moeten worden samengeschaald : zoowel die van de producenten van landbouw en van nijverheid als die van den handel in deze verschillende producten. Wij meenen evenwel dat het practisch gezond verstand ons aanzet de bevoegdheid van dit departement niet verder uit te breiden dan den handel in de verschillende producten van 's Lands bedrijvigheid; in dit opzicht kon allicht de oprichting van een ministerie van handel worden gerechtvaardigd. Wellicht kon men zich bepalen bij de inrichting van een algemeene directie van den handel, met een afdeeling voor binnenhandel en een andere voor buitenlandschen handel.

Wij mogen bovendien niet vergeten dat het welslagen van dergelijke inrichting of herinrichting vooral afhangt van de waarde der personen daarmede belast. Wij meenen dat een departement van nationale economie dat zich zelfs zou bezig houden met de leiding van de landbouw- en nijverheidstechniek, eene theoretische en denkbeeldige opvatting zou zijn waarvan de practische uitwerking de verwachtingen van de voorstanders zou teleurstellen.

Meer dan ooit is uw Commissie van meening dat een zelfstandig ministerie van landbouw aan een onmisbare behoefte van onze nationale economie beantwoordt.

* * *

Andermaal stelt de Commissie met leedwezen vast dat er door het Departement van Landbouw geen behoorlijke landbouwstatistieken worden opgemaakt. De tienjaarlijksche telling van einde 1930 werd nog niet bekend gemaakt. Het vorig verslag over de begroting van landbouw wees er op dat de inlichtingen en de bescheiden van belang voor de landbouweconomie over een te groot getal uitgaven verspreid lagen, wat de opzoeken lastig en moeilijk maakt. Het verklaarde dat een concentratie en een samenschakeling van al deze bescheiden noodzakelijk was om degenen, die belang in de zaak stellen, in de mogelijkheid te plaatsen daaruit de noodige besluiten en inlichtingen te trekken om de verschillende takken van den landbouw te orienteeren.

Evenals voor de statistieken, drukte de Commissie den wensch uit elke maand een officieel indexcijfer voor den landbouw te zien opmaken, dat de weerspiegeling zou zijn van den economischen toestand van den landbouw, samen met de officieele marktprijzen opgemaakt door het Ministerie van Landbouw, en die

enkel de prijzen bevatten van de landbouwproducten aan de producenten betaald.

Met nadruk verzoekt de Commissie den Minister van Landbouw rekening te houden met de diensten die de verwezenlijking dezer wenschen aan den landbouw zou bewijzen en ons zoo spoedig mogelijk voldoening te schenken.

De toekomst van den landbouw is afhankelijk van talrijke vraagstukken. Gelet op het groot belang van hunne oplossing acht de Commissie dat daarop bestendig de aandacht van den Minister van Landbouw moet worden gevestigd. Onder deze vraagstukken wijzen wij vooral op :

- a) Het landbouwonderwijs;
- b) De studiën en wetenschappelijke navorschingen en hunne vulgarisatie;
- c) De valorisatie der graangewassen;
- d) De maatregelen tot redding van de aardappelteelt;
- e) De beperking van invoer van vreemde paarden als tegengewicht voor het onverwacht verlies van onze normale afzetgebieden;
- f) Het onderhoud en de verbetering van ons boschdomein;
- g) De verbetering der tarieven en vervoermiddelen;
- h) De aanpassing van het belastingwezen aan de huidige economische moeilijkheden van den landbouw;
- i) De rationalisering en de verdediging van de binnenmarkt;
- j) De veralgemeening van de benutting van inlandsche producten voor de bevoorrading van het leger en van de Staatsorganismen;
- k) De bezorgdheid om door alle middelen den uitvoer van landbouwproducten naar vreemde markten te bevorderen;
- l) De gelijkheid in de toepassing der sociale wetten;
- m) De herinrichting van het landbouwkrediet.

Dit is, Mevrouw, Mijne Heeren, eene niet beperkende opsomming van de maatregelen waarvan de verwezenlijking of de uitbreiding met nadruk door de landbouwers wordt gevraagd.

Vertrouwend op de vroegere verklaringen van den Minister, acht uwe Commissie zich gerechtigd de landbouwers hierin te steunen en van de openbare besturen, te zelfden titel als de overige takken van 's Lands bedrijvigheid, eene politiek te vergen waarbij de belangen van den landbouw worden verdedigd en gevrijwaard.

Na deze korte beschouwingen van algemeen aard, blijkt het ons doelmatig een vluggen oogslag te werpen op den economischen toestand van onzen landbouw in zijn geheel. Het jaar dat op zijn einde loopt heeft geen merkbare wijzigingen in de algemeene landbouweconomie gebracht.

De hiernastaaende tabel zal ons, door een benaderende vergelijking inlichten over het verschil der prijzen aan de teelt betaald tusschen twee tijdstippen van 1932 en 1933. Er dient opgemerkt dat deze tabel slechts waarde heeft in vergelijkend opzicht, daar de gegevens elk jaar geput zijn aan dezelfde bron en in hetzelfde gewest. Het past ook aan de prijzen van de tarwe en van de spelt een bedrag toe te voegen van 20 frank aan beide graangewassen toegekend wegens de voor hun valorisatie genomen maatregelen. De prijs der beetwortels

vertegenwoordigt niet den juiste prijs voor de teelt betaald, hij staat in verhouding tot het ware gehalte dat bijvoorbeeld 16 1/2 lager is voor de campagne 1932 en tot den prijs van de suiker in den loop der tien maanden die op de levering volgen :

AARD DER PRODUCTEN.	Gemiddelde prijs betaald in December 1932.	Prijs betaald op 1 ^{ste} November 1933.
Tarwe 100 kg.	70 à 80	55
Rogge —	51.50	43
Haver —	75	53
Spelt —	64	53
Suikerbeeten, 16 1/2 gehalte —	120	120
Aardappelen —	16	18
Eieren het vierendeel .	21	17.50
Boerenboter per kg.	19.50	18
Handelspaarden :		
1 ^e hoedanigheid per stuk.	6,000	5,500
2 ^e hoedanigheid —	3,000	3,000
Vet vee, goede hoedanigheid, kg. levend.	5.60	5.50 à 6
Vette varkens. —	7.50	4.75

Naar aanleiding van verschillende oorzaken, namelijk overvoortbrengst onder-verbruik, dumping, verlaging der waarde van sommige munten, enz., is de vermindering der verkoopprijzen onzer landbouwproducten eerder toegevoegd. Dank zij de verscherping van maatregelen tot steun en verdediging door het Parlement gestemd of toegepast door den Minister van Landbouw, werd de inzinking der prijzen gedeeltelijk gestuit, werd de ramp vermeden en konden de meeste onzer landbouwers hun bedrijf voortzetten en aldus de vruchtbaarheid van den grond handhaven, den terugkeer tot den braakgrond en den onbetwisten ondergang van onzen landbouw vermijden.

Voor de toekomst is het van belang aan te toonen dat deze maatregelen tot steun en verdediging genomen werden in volledige overeenstemming met de beginselen van de tolpolitiek die de Commissie van landbouw immer heeft verdedigd.

Het is ons hoogst aangenaam de Hooge Vergadering te herinneren aan onze vroegere verklaringen, die de door ons voorgestane grenspolitiek omschreven, politiek die wij onmisbaar achtten voor den steun van den landbouw en de verwezenlijking van de landbouweischen.

Wij verklaarden dat de landbouwers in België, wegens de algemeene economie van het land, zijn topografische ligging, zijn behoefte aan uitvoer en wellicht andere factoren, zeer goed begrijpen dat men, om 's lands belangen niet te schaden, geen beslist protectionistische politiek mag aannemen. De Regeering heeft evenwel het recht en den plicht, bij uitzondering en tijdelijk, maatregelen tot steun en verdediging te treffen om te strijden tegen een oneerlijke mededinging, die het bestaan in gevaar brengt van een nationale industrie welke onmisbaar is voor de leefbaarheid van het land.

Wij vullen deze verklaring aan door te zeggen dat de landbouw en de nijverheid twee bedrijvigheden zijn die onontbeerlijk zijn voor 's lands bestaan; zij moeten evolueeren en zich gelijklopend ontwikkelen, de eene mag nooit van de andere afhankelijk zijn. Heden meer dan ooit zou deze opvatting onze handelsbetrekkingen met de andere landen moeten beheerschen.

Wij maken thans een economischen oorlog zonder voorgaande mede. Alle landen meenen een eigen politiek te moeten voeren, waarbij zij genoopt zijn zich af te zonderen, hun grenzen te verdedigen door soms prohibitieve invoerrechten en zich zware geldopofferingen op te leggen om hun binnenlandsche markten te ontlasten.

De leerstelsels moeten buigen voor de gebeurtenissen, daar deze de machtigste zijn. Slechts enkele jaren geleden werd de theorie van den algeheelen vrijhandel door velen, in België, beschouwd als een onaantastbaar en onwankelbaar leerstelsel dat aan een onbetwiste en onbetwistbare noodzakelijkheid beantwoordde. Thans wonen wij een evolutie bij die de noodwendigheden en gebeurtenissen onvermijdelijk hebben gemaakt.

Heeft het Nationaal Comité tot verdediging van den vrijhandel, in den loop van een onlangs gehouden vergadering, na een zeer grondige bespreking niet verklaard dat een handelspolitiek, om actief te zijn, zich geenszins moet vereenzelvigen met het protectionisme. Deze politiek, die in hoofdzaak bekommerd is om de verdediging onzer vreemde afzetgebieden, mag evenwel de binnenlandsche markt beschermen tegen den buitenlandschen dumping, bijaldien deze behoorlijk is vastgesteld en ingericht of gecontroleerd door vreemde Staten.

Deze handelspolitiek, zeer onlangs aanbevolen door het Comité voor vrijhandel, aangenomen en toegepast in de nijverheid, strookt volledig met de landbouwpolitiek die wij steeds hebben voorgestaan en die tot nog toe werd gevolgd door onze geachte Ministers van Landbouw die in den laatsten tijd elkaar hebben opgevolgd aan het hoofd van het Departement.

Bij deze gelegenheid heeft de Landbouwcommissie van den Senaat er aan gehouden hun een verdiende hulde te brengen voor de wilskracht, den moed en de hardnekkigheid waarvan zij blijk hebben moeten geven voor de verdediging van de landbouwers in de verwezenlijking en de toepassing der onderscheidene maatregelen op tol- en economisch gebied, die tijdelijk den landbouw moeten redden.

De heer Sap, Minister van Landbouw, wiens wilskracht wij hebben kunnen waardeeren, heeft rechten verworven op de erkentelijkheid van de landbouwers. Hij gelieve hier bij monde uwer Commissie de blikken van hun erkentelijkheid te aanvaarden.

MIDDENSTAND.

In de laatste tijden is er meer beroering ontstaan bij de middenstanders over heel het land; er is een merkbaar streven naar degelijker organisatie en meer concentratie van kracht. De nood der tijden is zeker niet vreemd aan deze beweging en zal er wel de stuwkracht van geweest zijn.

De vraagstukken die deze organisaties voor 't oogenblik het meest bekommeren en het voorwerp uitmaken van drukke besprekingen en discussies behoren echter meestal niet rechtstreeks tot de bevoegdheid van het Departement waarvan wij hier de begrooting bespreken.

Toch kunnen wij deze kwesties niet onvermeld laten omdat wij er, langs den weg van het verslag van de begroting om, de aandacht der Regeering kunnen op vestigen.

De grootste bekommernis der middenstanders zal wel zijn ons *fisikaal* stelsel en in 't bijzonder de met het zegelrecht gelijk gestelde taksen. De toepassing ervan is zoodanig ingewikkeld en verwarrend, de voorschriften zoo uitgebreid en zoo dikwijls herzien, dat er practisch niemand volledig in orde met de wet kan zijn. Dit moet iedereen bekennen. En als men dan bedenkt dat de volledige last en verantwoordelijkheid ervan berust op den handelaar en den nijveraar, — ook kleine geringe lieden, — met een bestendige bedreiging en toepassing van boeten, dan moet men besluiten dat het stelsel zelf niet gezond is en dat er naar wijziging moet uitgezien worden.

Er werd reeds herhaaldelijk door bevoegde Ministers verklaard, en terecht, dat het plafond in zake *belastingen* was bereikt. Daarom wordt er door den middenstand met angst uitgezien naar de gemeentelijke en provinciale begrotingen die het aantal opcentiemen geweldig zullen moeten opvoeren willen zij de hun van hoogerhand opgelegde verplichtingen nakomen. Of wordt dit een tweede plafond, verdoken achter het eerste?

Menigeen heeft zich afgevraagd of de tijd niet gekomen is om de *vrijheid van handel* in te krimpen bijzonder in verband met de groot-magazijnen, één-prijs-winkels, enz., zooals in verschillende andere landen is geschied. Het is niet gemakkelijk in deze kwestie met een ja of neen te antwoorden, maar de vraag mag aan de bevoegde overheid niet ontsnappen, gezien den uitslag der onderzinking, daarover in de andere landen opgedaan.

Wat van dringenden aard is, is de verscherping der *handelspolitie*.

Niet dat wij daarmee bedoelen een drastischer optreden bij de controle der verkoopprijzen bij de uitstallingen, waar soms wel onachtzaamheden of onbelangrijk verzuim worden gestraft buiten verhouding met het misdrijf, maar verscherping der controle op de oneerlijke concurrentie door het vervalschen van hoedanigheid of gewicht der waren, door het twijfelachtig stelsel van premies en geschenken.

Onder die *oneerlijke concurrentie* kan ook wel gerangschikt worden de handel gedreven of het ambacht uitgeoefend door zekere *vreemde elementen*. In deze tijden van economische moeilijkheden en internationalen economischen oorlog, mogen de middenstanders zeker ook wel wat op bescherming rekenen vanwege de Regeering in zake vreemde mededinging. Het is niet aan te nemen dat waar 't allen kanten tolmuren oprijzen en contingentieeringsmaatregelen worden genomen, onze grenzen wijd zouden open blijven voor lieden die in eigen land ongewenscht zijn of den kost niet meer vermogen te verdienen en hier aan onzen middenstand een verwoede concurrentie komen aandoen.

Onze eigen ambachten en neringen verwachten dan ook een wettelijke tussenkomst op dit gebied.

Het wettelijk en fisikaal regiem der coöperatieven of *samenwerkende vennootschappen* heeft in de laatste tijden ook veel stof opgejaagd.

Dat de coöperatievorm werd aangenomen door tal van maatschappijen waaraan de wetgever van de jaren '70 nooit had gedacht staat vast, en dat de fiscale voordeelen aan dergelijken vorm verbonden daar dan ook geheel misplaatst zijn zal niemand betwisten. Maar de handeldrijvende middenstand komt vooral in verzet tegen de mededinging die hem wordt aangedaan vanwege de verbruikcoöperatieven door middel van de aantrekkelijke « ristournes » aan

niet-leden. In ons land is de vereeniging vrij, ook met het doel samen waren aan te koopen, maar dat die maatschappijen van fiscale voordeelen genieten en dan optreden als een gewone handelsmaatschappij en geen onderscheid maken tusschen leden en niet-leden en aldus tal van klanten aan den kleinhandel afnemen, daartegen protesteert de middenstand terecht en eischt een betere, rechtvaardiger wettelijke regeling.

In verband hiermede zien tal van kleine handels- en nijverheidszaken verlangend uit naar de stemming der wet op de *private vennootschappen*, die een wettelijke regeling moet uitmaken van talrijke familiezaken. Op verschillende congressen werd reeds herhaaldelijk gehandeld over de vereenvoudiging en bespoediging der *rechtspleging*. Het leven gaat thans oneindig veel sneller dan in den tijd toen de tegenwoordig nog in voege zijnde formaliteiten in zake rechtspleging werden vastgesteld.

Men mag ook niet vergeten dat het zakenleven zich heeft uitgebreid tot veel breeder lagen der bevolking en dat dit alleen reeds vereenvoudiging der pleegvormen vereischt.

Integendeel hebben wij door een Koninklijk besluit van Mei 1933 nog een verhooging der registratierechten en rechtskosten zien in voege brengen, zoodat het rechtsgeding voor betrekkelijk geringe sommen of zaken om zeggens prohibitief is geworden.

Het handeldrijven door bedienden van openbare besturen is steeds een oorzaak van misnoegdheid in middenstandskringen geweest. Met genoegen hebben wij kunnen vaststellen dat, in de laatste tijden, op dit gebied, vanwege de hogere besturen, wat strenger werd opgetreden. Nu dat de strijd aangeboden is tegen alle cumuls, is het ook maar redelijk dat ook streng de hand wordt gehouden aan het verbod van handel te drijven door zekere ambtenaren en bedienden. Dat er te veel door de vingers werd gezien in de vorige jaren heeft veel verbittering in de belanghebbende kringen verwekt.

De sociale wetten evenals de zegeltaksen vereischen formaliteiten van toepassing die de comptabiliteitsvermogens van den doorsnee-middenstander overtreffen.

Dit verwekt antipathie voor de sociale wetten en verplicht den middenstander die zijn wettelijke verplichtingen wil nakomen, zich te wenden tot daartoe speciaal ingerichte diensten en daartoe nogmaals bijkomende kosten te dragen. Het ware niets meer dan billijk dat de dienst van den Middenstand ook zou bijspringen om deze diensten te helpen oprichten en de eraan verbonden uitgaven te helpen dekken.

Men vergeet ook te dikwijls dat er onder den handeldrijvenden en nijverigen middenstand ook heel geringe lieden zijn, die met evenveel recht en misschien meer reden dan zekere loontrekkenden van sommige sociale wetten zouden willen genieten en in 't bijzonder van de gezinsvergoedingen. In tijden van crisis zouden die bijkomende inkomsten bij zekere gezinnen uiterst welkom zijn. Maar die uitgaven kunnen slechts verwezenlijkt worden mits nieuwe lasten, die in deze tijden even slecht gekomen als de vergoedingen welkom zouden zijn. Er valt dus een stelsel te vinden steunende op rechtvaardigheid en redelijkheid, dat zou toelaten de meest belangwekkende gezinnen van niet-loontrekkenden ter hulp te komen.

Na deze beschouwingen komen wij tot de bespreking der verschillende diensten, die in den Dienst van den Middenstand zijn ondergebracht en in deze begroting zijn vermeld.

Gezien de nieuwe indeeling der begrooting zullen wij bij de bespreking ook de aangenomen orde volgen.

Uitgaven voor personeel :

De dienst van den Middenstand is zeker wel deze die in zake personeel het meest heeft te lijden gehad van de besparingsmaatregelen.

Vroeger had de dienst een algemeen bestuur, dus meer zelfstandigheid en dit is nog niet terug hersteld, naar wij hopen, enkel om reden van bezuiniging. Wij nemen wel aan dat dit den Middenstandsdienst niet zal beletten te werken en zijn aangewezen rol te vervullen, maar deze toestand geeft den Middenstand een indruk van minderwaarde, veronachtzaming en verwaarloozing.

In den Ministerraad werd besloten vanaf 1 Januari 1934, drie of vier bedienden bij te benoemen. Dit besluit werd nooit uitgevoerd ofschoon de uitbreiding der verscheiden diensten deze benoeming ruimschoots rechtvaardigt.

Sedert meer dan drie jaren is de Hooge Raad voor den Middenstand zonder secretaris-titularis, en dienvolgens werkt de Hoogere Raad niet normaal. Aangezien de secretarissen van Hooge Raden gewoonlijk ambtenaren zijn, kan men erover twisten of er voor dit werk een speciale vergoeding verschuldigd is. Maar men kan niet twisten over de vraag of er voor den Middenstand alleen dergelijke maatregel moet worden genomen. De maatregel moet algemeen zijn ofwel moet de Middenstand niet behandeld worden als de minderwaardige.

Wij zien nu in de begrooting daartoe een som voorzien van 2,000 frank, en twee artikels verder zien wij een vergoeding staan voor het secretariaat van den landbouw van 5,000 frank. Dan stelt zich logisch de vraag : zal de secretaris dan eindelijk aangeduid worden en zoo ja, waarom dit groote verschil in de vergoeding ?

Het is immers dringend noodig dat de Hooge Raad regelmatig vergadere, want er is werk genoeg op de plank. Die Hooge Raad, — heringericht bij Koninklijk Besluit van 10 Maart 1928, — heeft immers niet alleen voor rol en bevoegdheid te beraadslagen op verzoek van en over vraagstukken door den Minister van Landbouw voorgelegd, maar ieder raadslid mag punten ter bespreking voorleggen. Voor 't oogenblik zullen er voldoende dergelijke punten aanwezig zijn.

Het is echter te betreuren dat de Hooge Raad geen nauwere voeling heeft met de provinciale Kamers van Ambachten en Neringen. Voor zoover wij weten werden de Kamers van Ambachten en Neringen nooit om advies gevraagd in een of andere kwestie. En nochtans, men voelt tegenwoordig van alle kanten een geweldigen drang naar centralisatie, naar middelen tot uiting van gedachten en voorstellen tot medezeggenschap. Welnu die provinciale Kamers zijn toch de aangewezen weg. Alleen moet die weg nog open gesteld worden voor het drukke gedachtenverkeer.

Bij het tweede hoofdstuk, *uitgaven voor materieel*, kunnen wij alleen nog eens de geweldige inkrimpingen betreuren; het krediet voor de boekerij bij voorbeeld is van 35,000 frank in 1932 op 10,300 frank terug gebracht. Wij kunnen ook het verdwijnen betreuren van het Bulletin, dat van den anderen kant toch eenigszins wordt vervangen door mededeelingen van de provinciale Kamers en, laat het ons hopen, door de verslagen van den Hoogen Raad, waarvoor een som van 4,500 frank is voorzien.

TOELAGEN EN TEGEMOETKOMINGEN.

Beroepsvolmaking, enz. — Deze post heeft in 1933 een vermindering ondergaan van 84,000 frank en nu een nieuwe inkrimping van 156,000 frank. Dit maakt dus bij 1932 een besparing op het oorspronkelijk krediet van 57 t. h. Deze besparing is mogelijk geweest door het verminderen der toelagen en door het strenger optreden bij het aanvaarden tot subsidieering der ingerichte leergangen. Hier helpt wel geen klagen, maar wij willen toch even doen opmerken dat vele dezer leergangen groote diensten hebben bewezen aan den Middenstand en ook aan den Staat, daar deze lessen talrijke middenstanders hebben onderwezen in den fiskalen catechismus en de toepassing der sociale wetten. Het gevolg der inkrimping der kredieten is dan ook vermindering der lessenreeksen : in 1932, 455; in 1933, 327 tot 1 November.

Leerlingenschap. — In het verslag der begrooting voor 1933 hebben wij erop gewezen hoe deze dienst steeds meer en meer uitbreiding nam en hoe in 1932, het aantal gesloten contracten ongeveer viermaal dat van 1926 bedroeg. Toen hebben wij erop gewezen dat het voorziene krediet absoluut ontoereikend was om te voldoen aan de aangegane verbintenissen. In den loop van het jaar heeft de Minister dan ook moeten overgaan tot het nemen van drastische en alleszins te betreuren en niet aan te nemen maatregelen. De beloofde toelagen, die als basis dienden van de aangegane overeenkomst, werden met twee derden en de helft verminderd ! Het bestaande tarief komt wel niet voor op de overeenkomst gesloten tusschen leerling en werkgever, maar bij de goedkeuring van het afgesloten contract wordt door den Minister uitdrukkelijk gezegd, dat het bedrag der premiën volgens het bestaande tarief, — dat *nota bene* door het Schatkistcomitee is goedgekeurd, — zal berekend worden. Wij staan hier dus wel voor een formeele verbintenis van de Regeering die zou moeten geëerbiedigd worden !

Waar in 1932, 2,798 contracten werden afgesloten, zijn er voor den eersten semester 1933 slechts 1,151. Jammer dat wij den uitslag van den tweeden semester niet kennen : deze zal de eerste gevolgen aantoonen van de nieuwe verbintenis-brekende maatregelen. Wij moeten er ook bijvoegen dat, naar 't schijnt, de dossiers niet onderzocht worden bij gebrek aan personeel.

Krediet. — Wij mogen ons verheugen over het stemmen, in den verlopen zittijd, van de twee wetten op het werktuigkrediet en het klein beroepskrediet. Deze laatste is echter nog niet van toepassing omdat er nog een commissaris te benoemen is. Wij drukken den wensch uit dat dit zoo spoedig mogelijk zou geschieden, opdat de werking van de centrale kas voor klein beroepskrediet zich normaal zou mogen ontplooiën en de ervan verwachte vruchten opleveren. Die werking moet zich uitbreiden wil deze inrichting haar rol vervullen. Door haar werden zoowat voor 66 miljoen kredieten verleend, en door de Spaarkas voor het werktuigkrediet ongeveer 16 miljoen, dit sedert het bestaan der beide inrichtingen. Dit beantwoordt echter niet aan de bestaande behoeften, hetgeen een kleine vergelijking met het landbouwkrediet duidelijk aantoonst.

Buiten de werking van de uitgebreide Raifeisenkassen om, heeft de Algemeene Spaarkas, in 1932, alleen aan landbouwkrediet uitgeleend 92,695,150 frank en in 't totaal voor een bedrag van 331,748,319 frank. Zoo een kredietvermogen moet de Middenstand in zijn eigen inrichting ook tot stand weten te brengen.

Bij de organisatie van het landbouwkrediet leeren wij eveneens de toepassing van den progressieven intrest, waarvan de toepassing voor den Middenstand

ook uiterst welkom zou zijn. Zoo wordt er aangerekend 4.25 t. h. voor kredieten tot 20,000 frank; 4.75 t. h. voor kredieten van 20,000 tot 60,000 frank en 5.25 t. h. voor deze van meer dan 60,000 frank. Dit is ook een middel om het « klein » beroepskrediet van het middelmatig te scheiden.

In verband hiermede willen wij ook uiting geven aan vele ontvangen klachten nopens de lastig te vervullen formaliteiten en de hooge registratierechten.

In vroegere verslagen hebben wij reeds gewezen op de groote verscheidenheid van formaliteiten en rechten in zake krediet. Waarom geen algemeene, gelijke rechten en gunsten voor alle krediet dat als « klein » kan bestempeld worden, hetzij dat het voor den woningbouw dient, hetzij dat het voor den landbouw of voor het beroep wordt bestemd.

Bij het slot dezer beschouwingen nopens het krediet, willen wij herhalen wat wij verleden jaar deden opmerken : er blijft nu nog te regelen voor den Middenstand het goedkoop krediet op langen termijn, voor woningen en kleine werkhuizen, waarvoor de wetten van 1889 en 1919 op den kleinen nijveraard en handelaar niet toepasselijk zijn. Dit vraagstuk met alle hierboven aangehaalde, bevelen wij ten zeerste bij den geachten Minister aan.

* * *

Mits het voorbehoud door sommige leden gemaakt, wordt dit verslag eenparig door de aanwezige leden goedgekeurd.

Het ontwerp van begrooting wordt aangenomen met 9 tegen 4 stemmen.

De Verslaggever,
G. LIMAGE.

De Voorzitter,
G. MULLIE.

(13)

N° 6

1933 - 1934

Tabel van het bedrag van de kredieten voorzien op de begrooting van 1934
1933 , 1932 per bestuur , Instelling Ambt of dienst

Cfr. 35 mm.
1 plan